

Pál apostol levele a rómaiakhoz

A gyakorlati keresztény élet alapelvei

~ Főiskolai oktatási segédlet ~

III. rész

Vitás kérdések rendezése a keresztény közösségben (14,1-15,13)

Az utolsó rendszeresen kifejtett gondolat a levélben az „erőtelen lelkiismeret” kérdése, mely a gyülekezet tagjai közötti felfogásbeli különbségekből eredt. Egyesek – különösen a zsidókeresztények közül – túlzott aggályossággal közeledtek bizonyos gyakorlati kérdésekhez, megbotránkozva olyasmiken, amiből a Krisztusban elnyert szabadság nyomán már nem kellett volna lelkiismereti kérdést csinálniuk. Mások viszont – talán inkább a pogányokból lett hívők közül – hajlamosak voltak megítélni és lenézni azokat, akik e problémával küszködtek, ahelyett, hogy támogatták volna őket. Pál ezért a levél utolsó kifejtő szakaszában ezt a kérdést veszi górcső alá.

- 14,1 A hitben erőtelent fogadjátok be, nem ítélgévtén vélekedéseit.**
- 2 Némely ember azt hiszi, hogy mindent megehetik; a hitben erőtelen pedig zöldséget eszik.**
 - 3 Aki eszik, ne vesse meg azt, aki nem eszik; és aki nem eszik, ne kárhoztassa azt, aki eszik. Mert az Isten befogadta őt.**
 - 4 Te kicsoda vagy, hogy kárhoztatod a más szolgálját? Az ő tulajdon urának áll vagy eszik. De meg fog állani, mert az Úr által képes, hogy megálljon.**
 - 5 Emez az egyik napot különbnek tartja a másiknál: amaz pedig minden napot egyformának tart. Ki-ki a maga értelme felől legyen meggyőződve.**
 - 6 Aki ügyel a napra, az Úrért ügyel: és aki nem ügyel a napra, az Úrért nem ügyel. Aki eszik, az Úrért eszik, mert hálákat ad az Istennek: és aki nem eszik, az Úrért nem eszik, és hálákat ad az Istennek.**
 - 7 Mert közülünk senki sem él önmagának, és senki sem hal önmagának:**
 - 8 Mert ha élünk, az Úrnak élünk; ha meghalunk, az Úrnak halunk meg. Azért akár éljünk, akár haljunk, az Úréi vagyunk.**
 - 9 Mert azért halt meg és támadott fel és elevenedett meg Krisztus, hogy mind holtakon mind élőkön uralkodjék.**
 - 10 Te pedig miért kárhoztatod a te atyádfiát? avagy te is miért veted meg a te atyádfiát? Hiszen mindnyájan odaállunk majd a Krisztus ítélőszéke elé.**
 - 11 Mert meg van írva: Élek én, mond az Úr, mert nékem hajol meg minden térd, és minden nyelv Istent magasztalja.**
 - 12 Azért hát mindenikünk maga ad számot magáról az Istennek.**
 - 13 Annakokáért egymást többé ne kárhoztassuk: hanem inkább azt tartsátok, hogy a ti atyátokfiának ne szerezzetek megütközést vagy megbotránkozást.**

Ezek a szakaszok általában az étkezés és a szombat-vasárnap kérdés kapcsán kerülnek elő. „A hitben erőtelen zöldséget eszik” - ezzel intézik el pl. a vegetarianizmust. A „ki-ki a maga értelme felől legyen meggyőződve” érvet pedig a szombat-vasárnap kérdésre adott válaszként értelmezik.

Két fő probléma, illetve kérdéskör a gyülekezetben:

- 1/ Valaki csak zöldséget eszik, valaki pedig mindent megeszik.
- 2/ Van, aki megtart bizonyos napokat, mások pedig nem.

Az első probléma a bálványáldozati hús, a második pedig a ceremóniális szombatok megtartásához kapcsolódik.

1/ *A bálványáldozati hús kérdése* – Pál ezzel a kérdéssel részletesen egy másik levelében, 1Kor 8.fejezetében foglalkozik. Itt megfogalmazott érvelését a következőképpen foglalhatjuk össze:

A bálványokról tudjuk, hogy emberek által alkotott dolgok, és akinek megvan ez az ismerete, megérti: attól, hogy a húst egy bálványnak áldozták fel, még semmi változás nem történt benne, ezért meg lehet enni. Csakhogy egyesek ezt nem gondolják végig, hanem úgy vélik, hogy a bálványnak áldozott húst nem ehetik meg jó lelkiismerettel, hiszen ezzel közösséget vállalnának a bálványkultusszal. Ezért nem marad más a számukra, mint hogy ne egyenek húst, hanem zöldséget.

Az apostol ugyanakkor figyelmeztet: hívó ember ne vegyen részt bálványkultuszban, mert ezzel már a bálványimádás mögött álló démoni hatalmakkal vállal közösséget. Különbséget kell tenni tehát aközött, hogy valaki otthon elfogyasztja a bálványoknak áldozott húst, vagy pedig ezt nyilvánosan, bálványtemplomnál vendégeskedve teszi. Továbbá nem helyes megenni a bálványáldozati húst akkor, ha valaki vendégségben van, és egy hittestvére figyelmezteti, hogy ez bálványáldozati hús, ugyanis számára ez megbotránkozást okoz. Ilyenkor a másik ember lelkiismeretére is tekintettel kell lenni, és ügyelni arra, hogy ne adjunk okot a botránkozásra.

2/ *A ceremóniális ünnepek kérdése* – Az apostol a ceremóniális szombatokra utal (nem pedig a hetedik napi szombatra). Az Ószövetségben három olyan nyugalomnap jelenik meg, amely zarándokünnepekhez kapcsolódik:

- A páskaünnep – A páskabarány elfogyasztása, majd a zsengekéve meglóbálása (Jézus halála és feltámadása)
- Pünkösöd – A Szentlélek kiáradása, tömegek megtérése
- Őszi ünnepkör – Kürtzengés mint az ítéletre való figyelmeztetés, nagy engesztelés mint az utolsó ítélet előképe, végül sátoros ünnep, mint a végső helyreállítás előképe.

Ezek az ünnepek szabott időben zajlottak, és szintén „szombatoknak” nevezték őket.

A kérdés az volt, hogy meg kell-e tartani ezeket az ünnepeket akkor, amikor Jézus már beteljesítette az előképeket. Egyesek úgy tartották, hogy a ceremóniális ünnepeket az előkép beteljesedése után már nem kell megtartani, viszont mások úgy gondolták, hogy továbbra is kötelező érvényűek (vö. Zsid. 8-10 fejj. Kol 2. fejj.). Pál egyértelműen kijelenti, hogy az előkép-szertartások Krisztusban teljeseztek be, ő volt az, aki áldozatával semmissé tette a törvény kárhoztató ítéletét, ezért általa, nem pedig a földi szentély révén kell Istenhez járulni.

A bálványáldozati hús fogyasztásán megbotránkozó és a ceremóniális ünnepeket megtartó csoport tagjai vélhetően egyaránt a zsidók közül kerültek ki, hiszen ők ebben nőttek fel, nem látták át annyira a kérdést. Őket nevezi az apostol „hitben erőteleneknek”.

Pál 1Kor 8-ban is szól a hitben erőtelenekről. Ők azok, akiknek a lelkiismerete képtelen a finomabb különbségtételre, és akkor is jelez, amikor erre nem lenne szükség. A lelkiismeret tehát nem az igazság megvizsgálása alapján tesz különbséget, hanem előzetes vizsgálat nélkül fogad el vagy utasít el dolgokat. Ugyanakkor adott esetben nem lát kivétlnivalót abban, hogy ítélkezzen a másik ember fölött olyan dolgok miatt, amit nem tart helyesnek. Külsőségekben túl szigorú, de a lelkileg meglátható dolgokban pedig mintha elnagyolva működne.

Az erőtlenség lelkiismeret feloldásának módja, hogy az ember az igazság fényében gondolkodik el az őt érintő kérdéseken, hiszen a lelkiismeret mércéje mindig az, amit az ember igaznak fogad el. Az erőtlenség lelkiismeretű ember azért válik hitben erőtelenné, mert bántja, hogy valami helytelen tesz, azért nem tud engedelmessé válni Istennek. Az egyetlen út a bűnök megvallása Istennek, és az elköteleződés az engedelmisségre.

A hitben erőtelenek egyrészt megítélhették azokat, akikről látták, hogy bálványáldozati húst fogyasztanak, másfelől pedig lelkiismereti konfliktust okozott az, hogy más meg teszi a bálványáldozati húst, ezért ő is megethette, de nem tudja jól lelkiismerettel tenni.

Pál mindezt elmondhatta volna a római gyülekezetnek, de mégsem teszi, mert a másik elfogadására helyezi a hangsúlyt. A szeretet hiánya nagyobb probléma, mint ha nem ugyanúgy látunk egy bibliai kérdésben. Jézus is az övéhez hasonló szeretetet jelöli meg követői fő ismertetőjeleként, és ez a szeretet képes legyőzni az emberek között fennálló különbségeket. A tanítás tisztasága és az egymás iránti szeretetet együtt ad hatalmat a gyülekezet bizonyoságtevésének.

1. vers: Az alaphang megadása. Az apostol azokat szólítja meg, akiknek a lelkiismerete jól működik, és azt mondja nekik, hogy ne próbálják észérvekkel meggyőzni azokat, akik másképp látnak, min ők. A hitben erőtelenek nem racionális, hanem érzelmi alapon gondolkodnak, és az észérvek erőltetése csak még nagyobb ellenállást vált ki. Először a szeretet és az elfogadás légkörét kell kialakítani, hogy az ember érezze: akkor is szeretik, ha nem értenek vele egyet.

A második szempont: aki erős lelkiismeretű, hajlamos lenézni azt, aki nem látja át olyan jól a dolgokat, ezért nem tud rá odafigyelni, és elfogadni őt, mint értékes embert. A másik csoport tagjai viszont hajlamosak megítélni azokat, akik „szabadabban” gondolkodnak, hiszen ők maguk komolyabb küzdelmeket vívnak meg. Ezért az apostol éppen e kétféle magatartástól óv: az erős lelkiismeretűeket a másik lenézésétől, az erőtelenséget az ítélezéstől.

A 4. versben e gondolatmenet folytatódik, egy újabb szempont bevonásával: akit hitben erőteleneknek látunk, azok Istenhez tartoznak, és csak Istennek van hatalma és joga, hogy megítélje őket. Ha mi meg tudunk állni, akkor Isten a másik embert is képessé tudja tenni arra, hogy ő is megálljon. Ha a másik ember valamiben rosszul lát, Isten ezt is meg fogja neki mutatni. Ha viszont mi megmaradunk az ítélekezésben, akkor rosszabb helyzetben vagyunk, mert az üdvösségünket kockáztatjuk.

A hitben gyengék ugyanakkor ne mondjanak ítéletet a másik ember fölött, mert ők is Isten tulajdonai, és Isten személyes küzdelmet folytat értük is.

Az apostol így folytatja: ki-ki legyen meggyőződve a maga értelme felől. Ne akkor foglalkozzunk e kérdésekkel, amikor feszültséget okoznak, hanem ki-ki maga járjon után annak, hogy mit miért hisz, és vizsgálja meg, vajon helyesen gondolkodik-e az adott kérdésben.

Végül az apostol megfogalmazza a legfontosabb alapelvet: Krisztus halála révén minden ember az ő tulajdona, és amit teszünk, azt az Úrért tesszük. Vajon a saját kívánságaink kielégítéséért eszünk, vagy azért, hogy legyen erőnk Istennek szolgálni? Ezt a kérdést kell megvizsgálni, hiszen a hívő ember nem önmagáért él és a maga dicsőségét keresi, hanem Istenért. Mindkét csoportra vonatkozik ez a szempont: aki elfogyasztja a bálványáldozati húst, akkor hálákat adva eszi meg, és az Úrért teszi meg? Ha valaki nem eszi meg, akkor magát akarja felmagasztalni, vagy pedig Isten akaratára van tekintettel. Krisztus ugyanis azért halt meg és támadt fel mindenkiért, hogy visszaállítsa Isten uralmát mindenkiben, és az ember ne önmagáért, hanem másokért éljen. A kérdés tehát akkor fog jó irányba elmozdulni, ha a vitás kérdéseket a szeretet légkörében oldjuk meg, és nem mindenáron a magunk igazságát akarjuk érvényesíteni. A kérdés az, hogy mi magunk szeretetből és Isten iránti hálából tesszük-e, amit teszünk, vagy pedig önzésből.

Az apostol ezután visszatér a fő kérdésre. Miért ítélezzünk a másik fölött, ha mindnyájan odaállunk Krisztus ítélőszéke elé. Mindenki egyénileg fog számot adni Istennek a saját életéről, és

vállal felelősséget önmagáért. Ha ezt megértettük, akkor vegyük fel a küzdelmet, mindenféle lenézéssel, türelmetlenséggel és ítélkezéssel szemben, mert a legsúlyosabb bűn a rideg, engesztelhetetlen lelkület. El kell fogadnunk egymást, mert Isten is elfogadott minket. Ezért akkor lehet csak a vitás kérdéseket megfelelően tisztázni, ha elmélyítettük egymás iránt a szeretet légkörét, és megvizsgáljuk saját cselekedeteink indítékait. Végül bizalmat kell szavaznunk Istennek, hogy mindenkit rávezet arra, mi helyes és mi nem az.

14 Tudom és meg vagyok győződve az Úr Jézusban, hogy semmi sem tisztátalan önmagában: hanem bármi annak tisztátalan, aki tisztátalannak tartja.

15 De ha a te atyádfia az ételért megszorodik, akkor te nem szeretet szerint cselekszel. Ne veszítsd el azt a te ételleddel, a kiért Krisztus meghalt.

16 Ne káromoltassék azért a ti javatok.

17 Mert az Isten országa nem evés, nem ivás, hanem igazság, békesség és Szent Lélek által való öröm.

18 Mert aki ezekben szolgál a Krisztusnak, kedves Istennek, és az emberek előtt megpróbált.

Miután részletezte, mit nem helyes tenni, a továbbiakban az apostol azzal foglalkozik, hogy az előzőek háttérén mi az, amit meg kell tenni egymásért. A 14. versben eredetileg egy szójáték található: „ne ítéljétek meg egymást, hanem azt ítéljétek meg, hogy a ti testvéreteknek ne szerezzetek botránkozást”. Nem embereket, hanem helyzeteket kell megvizsgálni és megítélni abból a szempontból, hogy mi az, ami a másikat rombolja, és mi az, ami építi. A hívő embernek élnie kell az ítélőképességével, csak hogy ennek nem a másik emberre, hanem az adott élethelyzetre kell irányulnia, nehogy megbotránkoztassuk a hittestvérünket. (A „botránkozás” szó az eredetiben *szkandalon*, azaz „tőr, csapda”, ami a másik embert a bűn foglyává teszi).

Az apostol a továbbiakban kifejti: amiről belátjuk, hogy árt, ami nem építő, akkor legalább azzal ne ártsunk, még ha nem is ismerjük fel azonnal, hogy mi a jó. A továbbiakban persze kiderül, hogy ez önmagában kevés, fel kell fedoznunk, hogy mi a jó a másinak, de az első lépés az, hogy elkerüljük az ártást.

A konkrét problémával kapcsolatban az apostol kijelenti: „Semmi sem tisztátalan önmagában, hanem bármi annak tisztátalan, aki tisztátalannak tartja”. Ezzel az apostol nem felülbírálni akarja az ószövetségi tisztasági törvényeket, hanem azt vizsgálja, hogyan működik a tisztaság vagy tisztátalanság megítélése az emberi lélekben. Amikor az Ószövetségben Isten tisztátalannak jelentett ki valamit, akkor ez azt fejezte ki, hogy tartózkodni kell tőle. Az ember is attól fog tartózkodni, amiről korábban elfogadta, hogy az tabu, de ezt a lelkiismerete készítése alapján teszi, annak alapján, hogy mit fogad el tekintélyként. Aki a 3Móz...-ban felsorolt állatokat tisztátalannak tartja, ezt annak alapján teszi, hogy Isten beszédét tekintélyként fogadja el – ha nem így teszi, akkor nem fogja tisztátalannak tartani. A lelkiismeret tehát azt fogadja el tisztátalannak, amivel kapcsolatban egy mértékadó tekintély alapján erről meg van győződve.

A konkrét helyzetben ez úgy jelentkezett, hogy a bálványáldozati hús önmagában nem volt tisztátalan, de voltak, akik a lelkiismeretük által annak tartották. Van, aki nem tartja elfogadhatatlannak, hogy elfogyassza, de ügyelnie kell arra, aki ezen megbotránkozik, és adott esetben korlátoznia kell a saját szabadságát. Ha ezt az ember figyelmen kívül hagyja, akkor árt a másinak, olyannyire, hogy „elveszíti az ételért azt, akiért Krisztus meghalt”. Óriási felelősség tehát, ha lerontjuk Isten fáradozását, kitartó keresését a másik ember iránt azáltal, hogy a magunk kívánságainak kielégítését előbbre tartjuk. Ha átgondoljuk, hogy Krisztus mit tett a

másik emberért, akkor jobban figyelembe tudjuk venni az ő érdekeit, és kevésbé fogjuk magunkat előtérbe helyezni.

A továbbiakban az apostol azt mondja, hogy Isten országa nem evés, nem ivás, hanem igaz élet, békesség és Szentlélek általi öröm. Nem az a lényeges, mit szabad és mit nem szabad pl. adott esetben elfogyasztani, mert az ilyen vallásosság csak görcsös, aggályoskodó lelkületet eredményez. Az igazi istenhit felszabadult örömmel jár, mert az Isten iránti bizalom és békesség az alapja. Más szempontból az is érvényes, hogy az ember sokszor földi körülményeiből próbálja leszűrni, mennyire elfogadható az élete Isten előtt, tehát pl. az anyagi áldások meglétéből vagy hiányából akarja megítélni Istennel való kapcsolatának minőségét. A valódi keresztény élet minőségét nem az jelzi, hogy ki milyen javakban részesül Istentől.

Jézus Krisztus Nikodémussal folytatott beszélgetésében fejti ki, hogy „aki nem született víztől és lélektől, nem juthat be Isten országába”. Amikor az ember felismeri, hogy szüksége van élete megváltozására, és ezt magától nem teheti meg, akkor kezdi meglátni Isten országát. Ekkor valósulhat meg, hogy az ember felismeri Isten szeretetét, és ennek nyomán Isten be tudja tölteni őt a saját igazságával, és ennek eredménye a valódi békesség és öröm. Ehhez hasonlóan Pál is három ismérvet jelöl meg arra nézve, hogy miben nyilvánul meg Isten országa, azaz Isten uralma az ember életében.

Az első ismérv az „igaz élet”. Amikor egy ember felismeri, hogy nincsen saját igazsága, ami Isten előtt elfogadhatóvá tenné őt, akkor képessé válik arra, hogy Isten igazságát fogadja el a saját igazsága helyett. Ekkor az lesz a fő kérdés, hogy bűnbocsánatot nyertünk-e Krisztus áldozata nyomán, és Isten elvégezhet-e bennünk azt a munkát, melynek nyomán megszabadulhatunk a bűn fogságából, és valóban engedelmes életet élhetünk. Az ember nyomorúságának forrása, hogy engedetlen Isten iránt, és a legnagyobb szükséglete az, hogy Isten szeretet és hit által engedelmessé tegye őt.

A másik kifejezés a „békesség”. Korábban, az 5. fejezet elején az apostol kifejtette, hogy Isten keresi meg az embert, és ha ezt megértjük, és hit által igazakká váltunk, akkor elnyerjük Isten békességét is. Mihelyt felhagyunk azzal a törekvéssel, hogy önmagunkat igazzá tegyük, és Isten kegyelmének elfogadása által megnyugszunk, akkor békesség lesz az osztályrészünk. Ha valaki békétlen, akkor ez annak a jele, távol van Isten kegyelmétől, és szüksége van arra, hogy Isten jelenlétébe jusson.

Lényegében a keresztény élet sem más, mint az Istennel való békeszövetség fenntartása. Ha elveszítjük a békességet, akkor meg kell keresnünk ennek az okát. Az egyik ok az lehet, hogy áthágtuk Isten akaratát, és szembekerülünk vele. Ekkor a békétlenség annak a jele, hogy rendeznünk kell a kapcsolatunkat Istennel, és döntenünk kell, hogy a magunk akaratát keressük, vagy pedig Istennek engedelmeskedünk. A másik ok az lehet, hogy nem tudjuk teljesen Istenre bízni az életünket, képtelenek vagyunk teljesen ráhagyatkozni. A békétlenség ekkor arra figyelmeztet, hogy idézzük fel Isten szeretetét, csendesedjünk el benne, és maradjunk a jelenlétében. (Vö. Elizeus kijelentését Naámánhoz: „Eredj el békességgel”.)

A békesség a nyugodt lelkiismeret jele. Ha engedjük, hogy Isten átformáljon minket, és a kapcsolatunk rendezett vele, akkor ennek külső jele a békesség lesz.

A harmadik összetevő a „Szentlélek általi öröm”. A Szentlélek munkálja az ember lelkében a tényleges átformálódást, és ennek végeredménye a hálás öröm. Az apostol a 8. fejezetben fejtette ki, hogy a Szentlélek siet az ember segítségére, és teszi őt képessé az engedelmesre. Amikor megvalósul az a csoda, hogy az ember gondolkodása összhangba kerül Istennel, akkor ennek törvényszerű kísérője az öröm, hiszen eljutottunk az engedetlenségből az engedelmességbe, és békességünk van Istennel. A békesség viszont örömteli reménységet ad, és ha Krisztust azért keressük, hogy a jelenlétében átformálódjunk, és bizalmi kapcsolatba kerüljünk vele, akkor ez „Istennek tetsző áldozat”, Isten jóváhagyása nyugszik meg rajtunk.

A fentiekhez kapcsolódik az a kijelentés, hogy „ne káromoltassék a ti javatok”. Ha egy közösségben kicsinyesség, ítélkezés és farizeusi szűkkeblűség lesz úrrá, akkor ezt az emberek joggal tarják visszatetszőnek. Egy keresztény közösség akkor lesz vonzó a külvilág előtt, ha látják, hogy jobbra szeretnének lenni, de nem önmaguktól, hanem úgy, hogy elfogadják mindazt, amit Isten tesz értük. Az emberek az egyházban látott cselekedetek alapján ítélik meg Istent is, és akkor lehet vonzóvá tenni az ő akarátát, ha látják a szeretetet és az egyéni életekből kiáradó békességet és reménységet. Csakis így válhat hitelessé a kereszténység.

19. Azért tehát törekedjünk azokra, a mik a békességre és az egymás épülésére valók. Ne rontsd le az ételért az Isten munkáját. Minden tiszta ugyan, de rossz annak az embernek, aki botránkozással eszi.

20. Jó nem enni húst és nem inni bort, sem semmit nem tenni, a miben a te atyádfia megütközik vagy megbotránkozik, vagy erőtlen.

21. Tenéked hited van: tartsd meg magadban Isten előtt. Boldog, aki nem kárhoztatja magát abban, a mit helyesel. Aki pedig kételkedik, ha eszik, kárhoztatva van, mert nem hitből eszik. A mi pedig hitből nincs, bűn az.

A következő versekben az apostol először összegez: ne tegyük azt, ami rombol, ugyanakkor kötelezzük el magunkat arra, ami építi a másik embert, hogy úgy az ő, mint a külvilág számára áldást jelentsen. Ezt követően visszatér a tiszta-tisztátalan kérdésköréhez. A bálványáldozati hús kérdése az Istennel való kapcsolat szempontjából semlegesnek tekinthető, hiszen aki fogyasztja, nem lesz tisztátalan, de az sem lesz tisztább, aki nem fogyasztja. Felmerül azonban a kérdés, hogy ha a fogyasztása valakinek gondot okoz, akkor vajon az alkalmazkodjék-e, aki úgy gondolja, nyugodtan megeheti, vagy az, akinek aggályai vannak. Az apostol kijelenti: az ember ne tegye meg azt, amit a lelkiismerete elítél, még akkor is, ha a lelkiismerete erőtlen, és olykor tévesen jelez. Ha az ember a lelkiismerete ellen cselekszik, akkor „rossz” lesz neki, és csak árt magának. Ha ugyanis a lelkiismerete ellen cselekszik, akkor gyengíti azt a jelzőrendszert, melyen keresztül Isten vezetni akarja. A lelkiismeret ugyanis nem más, mint „szívbe írt törvény” (ld. Jer 17,1), és ezen keresztül halljuk meg Isten hozzánk szóló hangját. Ha erra a hangra figyelünk, akkor Isten már nem csupán a helyes-helytelen kérdésében tud vezetni, hanem egyénileg abban is, hogy ezt vagy azt tegyük. A Szentlélek a megtisztított lelkiismereten keresztül tud vezetni, és ha tönkretesszük, akkor szinte lehetetlenné válik, hogy Isten belülről vezessen.

Az erőtlen lelkiismeretű embertől nem várható el, hogy az erősebb lelkiismeretűekhez alkalmazkodjék, mert ha így tesz, vagy kárhoztatni fogja a másikat, vagy pedig ellentétbe kerül saját lelkiismeretével, és Isten benne végzett munkáját rombolja, és könnyen Istenben bizonytalan, határozatlan emberré válhat. Sosem lehetünk „túl lelkiismeretesek”.

A másik csoportról elmondható, hogy semmi hátrány nem éri őket, ha lemondanak saját szabadságukról, és tartózkodnak bizonyos eledetek fogyasztásától a szeretet jegyében. Ezzel nemhogy nem ártanak maguknak, hanem egyenesen „jó” lesz nekik, mert az embert minden esetben építi, ha a másik emberre való tekintettel lemondást gyakorol, és ezáltal egyre nagyobb szeretetre válik képessé. Ezáltal a jellemünk nemesedik, és boldogok leszünk, mert a szeretet cselekvés a boldogság útja.

Az apostol végezetül kijelenti: nem kell előtérben tartani a hitünket, elég, hogy ha magunk hiszünk, és a hit cselekedetei nyilvánvalókká válnak az életünkben. Az az igazán boldog ember, aki nemcsak elfogadja értelmileg a jót, hanem a valóságban is közösségben van Istennel, és semmilyen téren nem vádolja őt a lelkiismerete. Az ember akkor lesz boldog, ha a gyakorlatban megéli a hitét, és cselekedeteiben követi Isten szavát. Ennek eredménye lesz az örömteli keresztény élet.

Másfelől nem jó, ha valaki belső bizonytalanságból cselekszik valamit, mert ekkor meghasonlik önmagával, és ezt az Isten iránti bizalma és a vele való kapcsolata fogja bánni. Egyedül annak van

valódi értéke, amit az ember az Isten iránti szeretetből és a belé vetett bizalomból fakad, minden másban ott van az önzés. Csakis az felel meg Isten igazsága mércéjének, ami az Isten iránti bizalomból, az akarata iránti engedelmességből fakad.

Összefoglalva: az apostol egyrészt azt tanácsolja, hogy egymás ítéletéért helyett az élethelyzeteket ítéljük meg, és arra törekedjünk, ami épít. Másrészt nem lesz hátrányunk, ha bizonyos dolgok cselekvéséről lemondunk, mert ez is a szeretetet képességét és az Istenéhez hasonló jellemet építi bennünk.

15,1 Tartozunk pedig mi az erősek, hogy az erőtlenek erőtlenségeit hordozzuk, és ne magunknak kedveskedjünk.

2 Mindenikünk tudniillik az ő felebarátjának kedveskedjék annak javára, épülésére.

Korábban az apostol már kifejtette, hogy ne okozunk botránkozást, és mindent a másik ember épülésére tegyünk. Most viszont még hangsúlyosabb kijelentést tesz: mindez az ember részéről tartozás. (Vö. 1Jn 3,16) Erre maga Isten adott példát, amikor minket a saját igazságával ajándékozott meg, amiért az ember részéről egy hálatartozás áll fenn.

A görög szövegben az „erősek” és „erőtlenek” szó között egyetlen fosztóképző a különbség. Az első azt jelenti, hogy valaki képes megtenni valamit, a másik pedig, hogy nem képes. Adott helyzetben egy ember többel rendelkezik, többre képes, mint a másik. Ha valaki látja mások erőtlenségét, akkor tartozik azzal, hogy szeretettel szolgáljon neki, ne pedig lenézze. Az apostol a „hordozás” képét használja: ha nekem van erőm, hogy elhordozzam azt a terhet, amire a másik képtelen, akkor tartozom azzal, hogy kipótoljam a hiányát.

Ennek ellentéte a „magunknak kedveskedés”, vagyis hogy azt tesszük, ami nekünk jól esik. Vagy a magunk vágyait akarjuk beteljesíteni, vagy pedig megosztjuk a képességeinket azokkal, akiknek kevesebb jutott abból, amiben mi bővülünk. Nincs olyan ember, aki ne szorulna rá arra, hogy valaki kipótolja, adott helyzetben pedig ő maga is kipótolhatja mások hiányát, a kapcsolat tehát kölcsönös. Jakab apostol azt is bűnnek nevezi, ha valaki nem teszi meg azt, amit pedig hatalmában állna megcselekedni. Az a tartozásunk, hogy a mi felebarátunk tetszését keressük, hogy ő érezze jól magát. A „felebarát”-nak fordított *plésziosz* szó eredeti jelentése: „aki hozzánk közel áll”, tehát azok az emberek, akikkel valamilyen formában összekapcsolódik az életünk (pl. munkahelyen, családban, stb.).

Aki mindenáron jól szeretné érezni magát, az végül sehol nem fogja jól érezni magát, mert nincs tekintettel a környezetére. Azon az áron, hogy az ember e környezetének kárt okoz, mert rajtuk átgázolva elégtí ki a saját önzését, nem tud boldog lenni, mert mások sem lesznek boldogok körülötte. Ha viszont mások javát keresi, és megelégedett emberek vannak körülötte, akkor ő maga is boldog lesz. A helyes út tehát az, ha mások boldogságán keresztül keressük a saját boldogságunkat.

A „másoknak kedveskedés” ugyanakkor nem arra vonatkozik, hogy a másik mindenáron jól érezze magát, és közben kárt szenvedjen. Mindez kizárja a majomszeretetet, a manipulációt és az erőszakosságot is („Én tudom, hogy neked mi a jó”). A jóhoz vezető út nem mindig fájdalommentes, mert a jót az örökkévalóság szempontjából kell nézni, és ilyen értelemben az a jó, ami segíti a másikat abban, hogy Isten országára alkalmassá válják. Az Istennel kapcsolatban élő ember ezt egy belső tartozásként éli meg, és ezért tud mások javára, szolgálatára élni.

15,3 Mert Krisztus sem önmagának kedveskedett, hanem a mint meg van írva: A te gyalázóidnak gyalázásai hullottak reám.

Az apostol Jézus Krisztus példájával szemlélteti, meddig lehet elmenni a másokért való szolgálatban. Fil 3-5 szerint Jézus készségesen otthagya az isteni létformát, szolgai formát vesz fel, és emberi testben élve folyamatosan követte az engedelmesség útját. Ebben egészen a kereszthalálig ment el, és elviselte a halálos ítéletet azért, hogy nekünk örök életünk lehessen. A „meddig” kérdésre tehát Jézus Krisztus példája a válasz, aki a lehető legmesszebb elment, hogy az embernek élete lehessen.

4 Mert amelyek régen megirattak, a mi tanulságunkra irattak meg: hogy békességes tűrés által és az írásoknak vígasztalása által reménységünk legyen.

5 A békességes tűrésnek és vígasztalásnak Istene pedig adja néktek, hogy ugyanazon indulat legyen bennetek egymás iránt Krisztus Jézus szerint:

6 Hogy egy szívvel, egy szájjal dicsőítsétek az Istent és a mi Urunk Jézus Krisztusnak Atyját.

7 Azért fogadjátok be egymást, miképen Krisztus is befogadott minket az Isten dicsőségére.

Az apostol a továbbiakban megfogalmazza a vágyát, hogy a hívő közösség tagjai ugyanarra törekedjenek egymással kapcsolatban. Ennek lényege, hogy ha látok a másiknál valamilyen hiányt, amit én magam betölthetek, akkor szolgáljak neki ezzel, és töltsen be a szükségét. Akkor válik igazán harmonikussá és krisztusivá egy közösség, ha mindenki egyenlő akarattal arra törekszik a többiek iránt. A legtöbb ember a valóságban arra vágyik, hogy adjon és kapjon is, és ez a gondolkodásmód teremtheti meg ennek alapját.

Ez fog elvezetni oda, hogy az emberek Isten dicsőítésében egyesülnek, és „egy szívvel, egy szájjal” dicsőítsék Istent. A valódi egység alapja az egymás iránt vállalt szeretetközösség. A 7. vers tanúsága szerint a szolgálat alapja egymás befogadása, a szív megnyitása egymás iránt. Minderre pedig annak átélése tesz képessé, ahogyan Krisztus minket befogadott, ahogyan Isten könyörületességét megtapasztaltuk. Ha ezt átéltük, akkor tudni fogjuk, mit jelent ennek megtétele a másik ember iránt. Éppen ezért nem pusztán tantételről van szó, az apostol szavai valódi értelmet akkor nyernek, ha valaki képes átérezni az iránta való isteni irgalmasságot.

Korábban az apostol az 5. fejezetben kifejtette, hogy Krisztus még akkor vállalta fel helyettes áldozatát, amikor az emberek még ellenálltak neki, és lázadtak ellene. Isten ajánlotta fel a megbocsátást és a kegyelmet, amikor még a lázadás állapotában voltunk. Amikor egy ember elfogadja, hogy Isten kegyelme által él, és megragadja a kinyújtott békejobbot, akkor Isten nem felemás szívvel bocsát meg, hanem szabad bejárást biztosít önmagához, és gyermekeiként bánik velünk. Isten befogadása feltétel nélküli, ezért a hívő közösség tagjai is ilyen módon kell hogy befogadják egymást, de erre csak akkor képesek, ha belülről élték át Isten teljes körű befogadását.

8 Mondom pedig, hogy Jézus Krisztus szolgálja lett a körülmetélkedésnek az Isten igazságáért, hogy megerősítse az atyák ígéreteit;

9 A pogányok pedig irgalmasságáért dicsőítik Istent, amint meg van írva: Annakokáért vallást teszek rólad a pogányok között, és dicséretet éneklek a te nevednek.

10 És ismét azt mondja: Örüljétek pogányok az ő népével együtt.

11 És ismét: Dicsérjétek az Urat minden pogányok, és magasztaljátok őt minden népek.

12 És viszont Ésaiás így szól: Lészen a Jessének gyökere, és aki felkel, hogy uralkodjék a pogányokon; ő benne reménykednek a pogányok.

13 A reménységnek Istene pedig töltsön be titeket minden örömmel és békességgel a hívésben, hogy bővüljétek a reménységben a Szent Lélek ereje által.

A 8-12. versekben Pál visszatér a zsidó-pogány kérdésre, kifejtve, hogy Isten az egész föld Ura, és ezért minden népet magához szeretne fogadni. Igaz, hogy Jézus a zsidóság körében született meg, és a körülmétkedés szolgáljaként mutatta be Isten igazságos jellemét. Ez azonban nem azt jelentette, hogy Isten a pogányokat kizárta volna ebből az örökségből, hanem éppen a zsidó népen keresztül akarta megszólítani őket. Ezt az apostol ószövetségi ígéretekkkel támasztja alá.

Végezetül az apostol áldáskívánással zárja a lényegi kifejtést tartalmazó szakaszt. Istent a reménység Istenének nevezi, mert ő az, aki Jézus Krisztus által reménységet szerzett. Azt, hogy mi a reménység forrása, azt Pál az 5. versben fogalmazta meg. Az egyik forrás az írások régi időkről szóló bizonyágtétele, annak felidézése, hogy a régi korok hívői hogyan tudtak megállni. A másik forrás az állhatatosság, vagyis az, hogy az ember nem hullámvasútként éli meg a hitéletét (gör „hüpomoné”: alatta maradni a tehernek). Az állhatatosság lényege, hogy kitartóan, folyamatosan, lépésről lépésre közeledünk Istenbe, és nehéz helyzetekben is rá bízunk a megoldást, nem a saját elképzeléseink szerint cselekszünk. A reménység másik forrása, hogy Istentől el tudjuk fogadni a helyreigazítást és a bátorítást is, hogy Isten lényéből és ígéreteiből bizalmat tudjunk meríteni az Igén keresztül. Ugyanakkor el kell fogadnunk Isten intését vagy feddését is az ő szavából. A reménység forrása tehát egyfelől állhatatos Isten-keresés és a folyamatos, bizalmon alapuló engedelmesség.

Az apostol áldáskívánása egy másik összefüggést is feltár. Az ember nem tudja mindig ugyanolyan intenzitással megragadni Isten ígéreteit, különösen, ha nehézségek között kell megállnia. Ezért az apostol azt kéri, hogy a hívők a szenvedésben is tapasztalják meg a békességet és örömet, de ez az Istennel való bizalmi kapcsolatban, továbbá magában a „hívésben” teljeseedik ki. Az apostol kívánsága tehát az, hogy már akkor legyen örömünk, amikor a hitet gyakoroljuk, amikor még nem látjuk a megoldást, amikor még küzdünk a problémával. A kijelentés lényegében ígéret arra, hogy Isten pusztán a bele vetett bizalom nyomán klépes az embert örömmel és békességgel eltölteni. Erre viszont szilárd meggyőződésből fakadó hitre van szükség, de az ember önmagától nem képes öröme és békességre jutni, ezzel Isten ajándékozta meg annak nyomán, hogy teljesen belé veti a bizalmát.